

Oponentský posudek dizertační práce MUDr Antonína Šebely

Spánkové koreláty časného rizika bipolární afektivní poruchy u dětí a adolescentů

Univerzita Karlova v Praze. 1. lékařská fakulta, studijní obor Lékařská psychologie.

Školitel: Michal Goetz, Ph.D

Disertační práce představuje souhrn dvou publikací zabývajících se problematikou časného rizika bipolární afektivní poruchy u dětí se zaměřením na narušení spánku a cirkadiálních rytmů. Do první studie bylo zařazeno 42 potomků v riziku a 42 kontrol srovnatelných věkem a pohlavím. Do druhé studie bylo zařazeno 43 dětí a adolescentů v riziku (21 dívek; $11,0 \pm 3,2$ let) a 42 kontrol.

Metody zpracování:

Srozumitelně a správně jsou popsány a charakterizovány použité metody, experimentální a kontrolní skupiny. Správně jsou uvedeny i diagnostické nástroje, ale právě k české verzi diagnostických nástrojů mám několik dotazů, uvedených níže.

Výsledky:

Děti a adolescenti v riziku bipolární poruchy u kterých není přítomna psychopatologie, vykazují přímé i nepřímé znaky snížené potřeby spánku a horší kvality spánku, které jsou asociované s věkem. Tyto nálezy naznačují, že by tyto spánkové charakteristiky mohly představovat endofenotyp bipolární poruchy

Hodnocení:

Autor se zabývá důležitým tématem, které má pro psychiatrii značný význam. Cíle a hypotézy jsou jasně formulovány a použité metody jsou v textu výstižně popsány. Metody ale nejsou dostatečně popsány v abstraktech autoreferátu (studie b, str. 4). Výsledky jsou zpracovány v sérii tabulek a grafů. Autor správně upozorňuje na limity obou studií tj. menší velikost souborů a komorbidity. Autorovi bych vytkl, že druhá studie není v originále přiložena k disertační práci a není mi jasné, jak velká část subjektů až pochází z první studie. Není mi jasné zda nástroje byly validovány na českou populaci. Toho se týkají i mé dotazy.

Komorbidity nejsou v disertační práci dostatečně diskutovány, jsou ale tématem dalších prací autorského týmu.

Závěr: Předložená dizertační práce splňuje všechny náležitosti kladené na tento typ práce,

včetně správně citované literatury. Publikační aktivita autora je nadprůměrná. Proto doporučuji, aby po úspěšné obhajobě byl MUDr. Antonín Šebelovi udělen titul Ph.D.

Dotazy:

1/ Do první studie bylo zařazeno 42 potomků v riziku a 42 kontrol srovnatelných věkem a pohlavím. Do druhé studie bylo zařazeno 43 dětí a adolescentů v riziku a 42 kontrol. V druhé studii ale není zmíněno, jak velká část subjektů až pochází z první studie a zda této data byla adekvátně ošetřena. Bylo to zohledněno ve statistickém zpracování?

2) Vzhledem k nadhodnocování diagnózy bipolární afektivní poruchy u dětí, kterou autor velmi kvalitně popisuje v úvodu, je důležité použít nezpochybnitelný diagnostický nástroj. Autoři k diagnóze používají Kiddie Schedule for Affective Disorders and Schizophrenia a u dospělých pak SADS. Byly tyto nástroje validovány pro použití na naší populaci?

3) U spánkových dotazníků bych se rád zeptal, jaké z nich vyžadují validační studie a u jakých se můžeme spokojit pouze s překladem a zpětným překladem?

4) V současnosti se diskutuje o tom, že by se posunula hladina významnosti až na $p = 0,005$. Co takovéto změně soudíte Vy a jaké z Vašich výsledků by takovou změnou prošly?

5) Autor usuzuje, že děti a adolescenti bipolárních rodičů nemají deregulovaný regulační proces C ale proces S. Muže autor detailněji popsat mechanismy regulace těchto procesů?

Praha 2. září 2019

doc. MUDr. Jan Vevera, Ph.D

Psychiatrická klinika LF UK a FN Plzeň, alej Svobody 80, 304 60, Plzeň

Tel.: +420775 9 83837

E-mail: veverajan@gmail.com Tel: 377 103 101, Fax: 377 103 956